

Thuis in het Verpleeghuis

Waardigheid en trots op elke locatie

Hoe als team verder na corona?

De COVID-19 pandemie doet een enorm beroep op medewerkers van verpleeghuizen. Wat heeft dat voor effect op de langere termijn? De gevolgen van het virus houden nog wel even aan. Waardigheid en trots in de regio heeft samen met de regio Midden en Oost-Brabant nagedacht over hoe de kans kleiner wordt dat verzorgenden en verpleegkundigen uitvallen of ziek worden door werkdruk en stress. Dat leidde tot een nieuw instrument in de nazorg van zorgmedewerkers: teamreflectie.

Aan de slag met teamreflectie

Het lijkt op de debriefing die militairen na een missie krijgen. Kern van de aanpak is dat teams bewust ruimte creëren om met elkaar de vaak ongelofelijke dingen die ze meemaken, te delen. Ze doen dit met speciale begeleiding. De organisatoren van dit nieuwe nazorgaanbod spreken van 'teamreflectie'. Dat is een passende naam, want dit is nadrukkelijk geen individuele debriefing. Schrijnende ervaringen, dilemma's en onuitgesproken emoties in het dagelijkse werk komen aan bod in de gesprekken tijdens deze teamreflectie-sessies.

Onbesproken emoties

Noud van Hecke over deze drie uur durende bijeenkomsten voor zorgteams: 'We kijken teamsgewijs terug op

wat teamleden hebben meegemaakt tijdens maanden intensief werken op verpleegafdelingen met coronapatiënten. Daarbij is nadrukkelijk ruimte voor individuele ervaringen. Iedereen heeft ervaringen die hij of zij wil delen.’ Dat is de rode lijn van deze bijeenkomsten: praten over emoties waarover in het dagelijkse patroon van het werk niet zo snel wordt gesproken.

Van Hecke: ‘Je gebruikt de kracht van de gezamenlijke teamervaring en verbinding. Daarmee ben je sneller bij de persoonlijke duiding van wat er is gebeurd en van wat het doet met jou en met anderen. Dit herkennen bij jezelf en bij anderen helpt enorm om elkaar in het team te ondersteunen in het ondernemen van de juiste acties om hier effectief mee om te gaan.’

Grote impact

Noud van Hecke is coach en arbeids- en organisatiepsycholoog. Hij geeft deze teamreflecties samen met Eric Gerritsen. Eric deed als lid van de luchtmobiele brigade mee aan twee missies in Afghanistan. Nu is hij psycholoog.

Maar kun je die twee zaken wel met elkaar vergelijken? Oorlogservaringen naast ervaringen in verpleeghuizen met coronapatiënten? Eric: ‘Dat is wel degelijk te vergelijken. Je kunt zelfs stellen dat wat verzorgenden en verpleegkundigen meemaakten ernstiger gevolgen kan hebben. Militairen zijn getraind in het omgaan met acute situaties waarin geweld met dood en groot leed voorkomen. Het personeel in verpleeghuizen heeft in het reguliere ook met dood en groot leed te maken, maar niet in deze heftigheid en omvang.’

Jan Verschuren: ‘Een medewerkster zei een aantal weken geleden tegen mij: ‘Het eerste wat ik zag toen ik mijn dienst begon op mijn afdeling het verpleeghuis was een bodybag.’ Dat komt dus dan wel erg dichtbij.’ Jan Verschuren is coördinator Waardigheid en trots in de regio. Na gesprekken met zorgbestuurders en het VGZ-zorgkantoor werkte hij met zijn team het idee uit van deze aangepaste debriefings-training als nazorg-instrument.

Tsunami van het coronavirus

Zes Brabantse organisaties deden als eerste de teamreflectie. Het team van Lucy van den Bosch (BrabantZorg) deed mee met één van de eerste sessies. Teammanager Lucy van den Bosch: ‘Heel belangrijk dat we na de tsunami van het coronavirus stilstaan bij wat we als groep hebben meegemaakt.’ Ze was niet bij de training zelf aanwezig. ‘Leidinggevenden mogen niet meedoen. Dat is goed. Dan voelen mensen zich vrij om met elkaar alle zaken te bespreken.’

Noud van Hecke: ‘De gesprekken gaan over emoties, niet over hoe de organisatie heeft gefunctioneerd in de afgelopen maanden. Dat is ook belangrijk om met elkaar te bespreken, maar daar is deze teamreflectie niet voor bedoeld.’

Bij deze sessie zijn wel een geestelijk verzorger en een psycholoog van de organisatie aanwezig.

Erg gespannen

Lucy deed dan wel niet zelf mee, ze was wel aanwezig bij de aftrap van de teamreflectiesessie bij BrabantZorg. 'Daar merkte ik dat deelnemers erg gespannen waren. Maar ik hoorde ook dat ze het prettig vonden om in een veilige omgeving over hun emoties te praten.'

Noud: 'De onbekendheid met eigen emoties speelt een rol en ook weet je niet welke emoties bij je collega's spelen. Maar achteraf vindt iedereen het heel waardevol. Het is de ontdekking dat je niet alleen staat met je emoties en verdriet. Dat je emoties herkenbaar zijn.'

Eric Gerritsen: 'Het is in feite een cultuurshock waarin mensen terecht zijn gekomen. Hoe langer je in zo'n shock-situatie zit, hoe ingrijpender het is. Ethische vragen als 'Begeleid ik stervenden wel op de goede manier?', kunnen de batterij snel leegtrekken. Dit is werken in een langdurige abnormale situatie. Dat leidt tot stressklachten. Dat is gevaarlijk, want stress herken je bij jezelf niet zo snel.'

Snelheid is geboden

De kop is eraf. Teams uit zes Brabantse organisaties deden mee met de teamreflecties. Jan Verschuren: 'We merken dat bij veel medewerkers een grote behoefte bestaat aan deze vorm van begeleiding. Daarbij bestaan regionale verschillen. We kunnen de verpleeghuizen helpen om deze bijeenkomsten in de regio te organiseren en te zorgen voor goede kwaliteit van de begeleiding. De bestuurders van de verpleeghuizen willen in de lijn van goed werkgeverschap dit graag oppakken. De gedachte is om juist nu snel te handelen om toekomstige uitval te kunnen voorkomen. Voor ons als sector is het van belang om medewerkers met een hulpvraag in een vroegtijdig stadium te ondersteunen. Te lang wachten leidt mogelijk tot onverwerkte emoties. Zover willen we het als sector niet laten komen.'

Inbedden in de eigen organisatie

De doelstelling is om de teamreflectie een vast onderdeel te laten worden binnen de zorgorganisaties. Een paar maanden na de drie uur durende sessie volgt standaard een tweede bijeenkomst, waar de teamleden met elkaar spreken over de vorderingen. Dan worden ook nieuwe trainers opgeleid die in de organisatie werken. Verschuren: 'Dan kun je zo'n programma écht borgen.' Lucy van den Bosch van BrabantZorg: 'Onze psycholoog en geestelijk verzorger hebben daar wel oren naar.'

Meer weten over deze vorm van nazorg of zelf met teamreflectie aan de slag? Neem dan contact op met één van de coördinatoren van Waardigheid en trots in de regio:

- Jan Verschuren: j.verschuren@vilans.nl of 06-538 75 248
- Rene van het Erve: r.vanheterve@vilans.nl of 06-463 62 636

Door: Rob van Es

Meer weten

- [Lees alles over het programma Waardigheid en trots in de regio](#)
 - Lees ook: [Leren van Brabant: nazorg na corona](#)
 - Lees ook: [Leren van Brabant: 'Virus bracht ons dichterbij elkaar'](#)
 - [Corona: hoe kun je medewerkers extra ondersteunen?](#)
 - [Alles over corona en de verpleeghuiszorg](#)
-

tags:

[Corona](#) (170), [Regio Midden-Brabant](#) (9), [Samenwerking](#) (105)

thema's:

[Deskundigheid professionals](#) (178), [Leren en verbeteren van kwaliteit](#) (395)